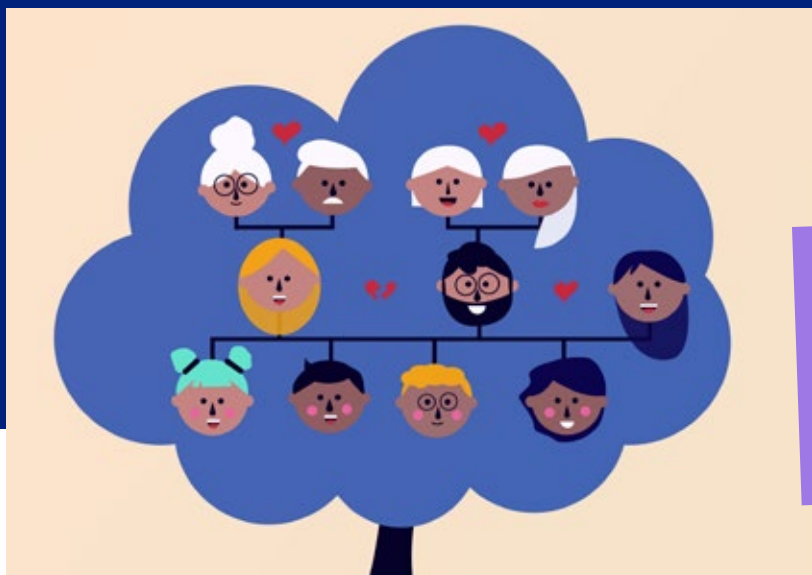

Les voor groep 7-8

BOEK: **Elke dag broerdag**

AUTEUR: Tineke Honingh

ILLUSTRATOR: omslag - Bij Barbara,
landkaart en stamboom - Jeannette
Steenmeijer

ONDERWERP: natuurbeleving, stamboom

Omschrijving les: Vijf broers zijn bang om gescheiden te worden vanwege een mogelijke verhuizing van de moeder van twee van de vijf broers. Samen vluchten ze het bos in om dit te voorkomen. De broers helpen en verzorgen elkaar. Onderweg in het bos leren de broers elkaar nog beter kennen. Ze horen bij elkaar, maar Robbe houdt ook van zijn vader ondanks dat hij hem nooit ziet. En Kees en Dook geven ook om hun moeder, bij wie ze om de week zijn. Wanneer verschillende ouders en kinderen een nieuw gezin vormen, verandert hun stamboom een beetje. Samen met je klas onderzoek je de stambomen van de leerlingen.

TIJD: 60 minuten

RUIMTE: klaslokaal (leerlingen moeten in tweetallen kunnen werken)

MATERIAAL:

- boek *Elke dag broerdag*
- afbeelding stamboom uit *Elke dag broerdag* op digibord (bijlage 1)
- takken
- touw en draad
- kaartjes: 8 per leerling + reserve. Formaat visitekaartje. (Je kunt de kinderen zelf de kaartjes laten knippen uit een A4-blad in een kleur naar keuze. Of je kunt de voorbeeldkaartjes uit bijlage 2 printen en op maat snijden)
- tekenmateriaal
- alleslijm
- scharen
- nietmachine (voor bevestiging naamkaartjes aan draad/touw)

Deze les sluit aan bij:

- kerndoelen Kunstzinnige oriëntatie.
- kerndoelen Oriëntatie op jezelf en de wereld.

Vorbereiding

- Lees van tevoren het boek *Elke dag broerdag* aan de klas voor. Je kunt dit verspreid over een paar dagen doen, bijvoorbeeld wanneer de leerlingen hun pauzehap eten.
- Verzamel takken tijdens een buitenactiviteit. Of vraag de leerlingen zelf takken mee te nemen naar de les. Verzamel in ieder geval vijf takken per persoon. Zo heeft iedere leerling genoeg takken en kunnen leerlingen die meer takken nodig hebben deze krijgen van leerlingen die minder takken nodig hebben.
- Span twee tot drie draden door je klaslokaal waaraan je de stamboommobiles die de leerlingen gaan maken, kunt ophangen.
- Leg de materialen, voorafgaand aan de les, klaar in het lokaal.

STAP 1: Oriënteren - Waar gaat het boek over?

TIJD: 10 minuten

Lees en vertel: De broers komen er in het bos achter hoe ingewikkeld hun gezamenlijke stamboom is. Ze kennen elkaar goed, maar blijken niet alles van elkaar te weten.

Bespreek: Weten jullie nog hoe het zat? Wie was er biologisch een volle broer van wie? En wie was er van iedereen genetisch een halfbroertje? Bespreek enkele reacties.

Laat zien: Laat de stamboom van de broers zien op pagina 8 of via het digibord (zie bijlage 1).

STAP 2: Onderzoeken - De stamboom: wie is wie?

TIJD: 20 minuten

Bespreek: Op pagina 8 van *Elke dag broerdag* staat een illustratie van de stamboom van de broers. Daar kun je precies zien wie er dezelfde biologische vader en moeder hebben.

Wij gaan deze les onze eigen stamboom maken. Zo kom je meer te weten over je familiegeschiedenis. Inzicht in je familiegeschiedenis kan ervoor zorgen dat je jezelf en je familie beter begrijpt. Zo heeft Robbe de wens om zijn biologische vader te leren kennen en deelt hij dit voor het eerst met zijn broers. En Noa komt erachter dat zijn thuisbasis maar de helft van de tijd de thuisbasis is voor zijn extra broers Kees en Dook, die eigenlijk evenveel tijd met hun biologische moeder en vriend als met zijn moeder en hun biologische vader doorbrengen. Wat voor jou vanzelfsprekend is, hoeft dat niet te zijn voor de ander. Zelfs niet als je bij elkaar woont.

Leg uit: Je gaat je eigen stamboom in kaart brengen. Jullie krijgen om te beginnen acht kaartjes waarop je invult wie je ouders zijn en of je nog broers en zussen hebt. Als je dat gedaan hebt, breid je de stamboom uit met eventueel oma's en opa's, een nieuwe partner van je ouder en de kinderen daarvan. Moedig de leerlingen aan de namen van hun familieleden op te schrijven in een handschrift en een kleur die zij bij dat familielid vinden passen. Zie foto bijlage 3.

TIP

Wanneer leerlingen een erg ingewikkelde stamboom hebben kunnen zij achter de namen van de familieleden ook tekenjes zetten. Bijvoorbeeld een rondje, vierkantje, driehoekje. Dit teken laten zij in de biologische lijn terugkomen achter elke naam. Zo blijft de stamboom duidelijk.

Bespreek: Bespreek twee verschillende stambomen uit de klas voor je verder gaat met de volgende stap (met toestemming van de leerlingen uiteraard). Sommigen van jullie hebben een klein gezin, anderen van jullie hebben een groter gezin.

BELANGRIJK

In elke klas zullen er kinderen zijn die geen standaard gezinssituatie hebben met twee biologische ouders. Als groepsleerkracht weet jij dit. De opdracht kan natuurlijk emoties losmaken. Houd hier rekening mee en geef leerlingen de ruimte als ze vastlopen.

EXTRA

In het verhaal is Noa de verteller. Het viel mij op dat, als hij over zijn broers praat, hij vaak iets over hun karakter of andere bijzonderheden vertelt. Zo vindt hij Kees een goede scout. Vinden jullie het ook mooi dat hij zulke positieve dingen over zijn broers kan opmerken? Dat kunnen wij vast ook! Op de achterkant van elk naamkaartje van een familielid schrijf je wat je het meest bijzonder vindt aan dit familielid. En je schrijft een vraag op aan diegene. Iets wat je misschien al heel lang van die persoon wilt weten.

STAP 3: Doen - De boom in met je gezin!

TIJD: 20 minuten

Leg uit: Wij gaan een stamboommobile maken in plaats van een getekende stamboom zoals in het boek. Daarvoor gaan we de takken die jullie hebben verzameld voor deze les gebruiken. Een mobile is een kunstwerk dat je ophangt. Het heeft vaak verschillende 'takken' waaraan objecten hangen. Alles is in balans. Zie afbeelding bijlage 4. Je kent waarschijnlijk ook wel de mobiles die boven een babybedje of -box hangen.

- 1** Begin met het ordenen van de takken door bovenaan één tak of takken voor je opa en oma neer te leggen. (Als een leerling meerdere oma's en opa's heeft, begint de leerling met een lege tak bovenaan waaronder hij of zij de takken met zijn oma's en opa's hangt.)
- 2** Daaronder een tak voor je ouders, vriend of vriendin van je ouder of verzorger.
- 3** Daaronder takken waar de kinderen bij komen die dezelfde ouder hebben. (Zie bijlage 5 'Hoe bouw je de mobile op?')

Nu ga je de takken aan elkaar hangen. Help elkaar hierbij. Jullie zitten in tweetallen. Eén van jullie houdt als eerste de bovenste tak vast en de ander hangt de takken eronder. Daarna wissel je van rol. Wanneer je allebei je mobile in elkaar hebt, ga je de naamkaartjes van je familie aan de takken vastplakken of vastknopen met een draadje.

TIP

Bij het vastplakken of vastknopen van de naamkaartjes kunnen leerlingen hun stoel op tafel zetten en daar de mobile aan hangen. Dan kunnen ze staand werken. Dit werkt wat makkelijker dan werken op tafel.

STAP 4: Reflecteren - Jouw stamboom, mijn stamboom

TIJD: 10 minuten

Ruim op en rond af: Verzamel de stambomen en laat een paar leerlingen deze ophangen aan de opgespannen draden door het lokaal. Na het opruimen bekijk en bespreek je met de klas een paar stambomen.

Bespreek na: *Mag ik jou wat vragen over je stamboom? Wat maakt jouw familie bijzonder? Kun je uitleggen wat je daar zo bijzonder aan vindt? Wat zou je willen weten van je familieleden? Kun je uitleggen waarom je daar benieuwd naar bent?*

Rond af: *Bedankt voor het delen van jullie stambomen, de bijzondere eigenschappen van je gezin en de vragen die je hen wilt stellen. Hét gezin bestaat volgens mij niet. Kijk maar naar jullie stambomen, die zijn allemaal net even anders.*

TIP

Kies of stuur aan op twee stambomen van leerlingen uit een verschillend samengesteld gezin. (4 zussen versus 4 broers / klein gezin versus een groot samengesteld gezin.)

VARIATIE

Laat ter afsluiting de leerlingen in groepjes elkaar vragen stellen over hun stambomen en gezinssituaties. En bespreek daarna klassikaal de vraag of iemand een nieuw inzicht over het begrip 'gezin' heeft gekregen.

BIJLAGE 1: afbeelding stamboom broers

Klik [hier](#) voor de afbeelding

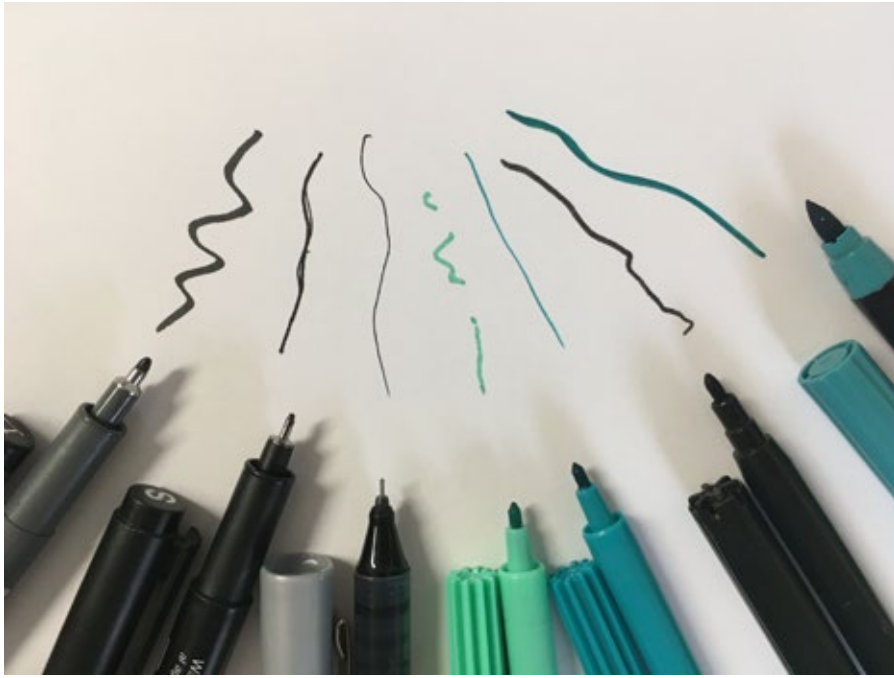
Je kunt de leerlingen ook zelf hun kaartjes laten knippen.

BIJLAGE 3: voorbeelden verschillende handschriften

Pennen en stiften in verschillende kleuren en diktes zijn handig voor het maken van verschillende soorten letters.

BIJLAGE 4: voorbeeld van mobile

Afbeelding mobile 'New Bleriot' door Alexander Calder, collectie Kunstmuseum.

BIJLAGE 5: hoe bouw je een mobile op?

BIJLAGE 6: voorbeelden van stamboommobiles

